

Dariusz Zdziech

dr, Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu, Uniwersytet Jagielloński

ORCID: 0000-0002-6341-3916

QUAD-AUSTRALIA. NOWE OTWARCIE

Wprowadzenie

Reaktywowany po 10 latach Czterostronny Dialog Bezpieczeństwa – zwany „Quad” lub „Quad 2.0” (*Quadrilateral Security Dialogue*, QSD) – budzi podenerwowanie rządu w Pekinie. Nieformalne rozmowy dotyczące bezpieczeństwa toczą się pomiędzy Australią, Japonią, Stanami Zjednoczonymi oraz Indiami.

Współpraca tych państw o silnych demokratycznych fundamentach dotyczy kilku obszarów priorytetowych: o przestrzegania globalnego porządku opartego na regułach; zapewnienia prawa swobodnego przepływu na wodach międzynarodowych i przelotów, jak również łączności regionalnej; zwalczania terroryzmu oraz nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia¹. Niektórzy dodają, że „Quad” ma być także alternatywą dla zarządzanego w Pekinie Nowego Jedwabnego Szlaku i jego morskiego odpowiednika²; inne opinie wskazują, iż jest

¹ Informacja prasowa pt.: *Australia-India-Japan-United States consultations on the Indo-Pacific*, podana na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Australii, 12.11.2017, <https://dfat.gov.au/news/media/Pages/aus-india-japan-us-consultations-on-the-indo-pacific.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

² *The US, Australia, Japan and India Quad in talks to create an alternative to OBOR*, Catch News, 19.02.2018, <http://www.catchnews.com/world-news/the-us-australia-japan-and-india-quad-in-talks-to-create-an-alternative-to-obor-99812.html> [dostęp: 30.08.2018].

to azjatyckie NATO³, a nawet próba strategicznego okrążenia Państwa Środka⁴.

Dlaczego „Quad” ponownie irtuje Chiny? Za pierwszym razem dymisja inicjatora dialogu, premiera Japonii Shinzo Abe we wrześniu 2007 r., oraz opuszczenie „czwórki” przez Australię dla dobra relacji gospodarczych z Pekinem, pogrzebało „Quad”⁵. W 2017 r. Canberra znów rozpoczęła rozmowy z pozostałymi trzema demokracjami⁶. Dlaczego polityka zagraniczna Australii w ciągu dziesięciu lat tak mocno zmieniła oblicze, przechodząc z wieku Azji i Pacyfiku na Indo-Pacyfik? Czy „Quad 2.0” jest potrzebny, a jeśli tak, to jakie muszą być jego priorytety? Jakie są plusy i minusy nowego otwarcia dla Australii? Na te, jak również na wiele innych pytań, niniejszy artykuł spróbuje poszukać odpowiedzi. Badania polegające na analizie danych zastanych (*desk research*) posłużyły do nakreślenia obecnej pracy. Z uwagi na bardzo mocno aktualny temat (listopad 2017 r. – sierpień 2018 r.), brak jeszcze większych monografii traktujących o „Quad”, dlatego też głównym źródłem informacji są materiały zamieszczone na stronach internetowych.

Australia

Historię zasiedlenia anglosaskiej Australii datuje się na 1788 r. i przybycie do wschodnich wybrzeży kontynentu pierwszej floty pod dowództwem Arthura Phillipa⁷. Wiek XIX spowodował masowy napływ Europejczyków, ale również pierwszych Azjatów pracujących przy połowie pereł, na plantacjach lub poszukujących złota⁸. Wraz z rozwojem konkurencji pomiędzy przyjezdnymi z Europy i Azji, poddani brytyjskiego monarchy dążyli do stworzenia czysto „białej” Australii. Przez

³ Szerzej zob.: C. Huang, *US, Japan, India, Australia... Is Quad the First Step To An Asian NATO?*, „South China Morning Post”, 25.11.2017, <https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/2121474/us-japan-india-australia-quad-first-step-asian-nato> [dostęp: 30.08.2018].

⁴ Zob.: Ch. Kai Yee, *Why Is Quad Encirclement Inferior to China's Encirclement of India?*, Tiananmen's Tremendous Achievements, 4.03.2018, <https://tiananmenstremendousachievements.wordpress.com/2018/03/04/why-is-quad-encirclement-inferior-to-chinas-encirclement-of-india> [dostęp: 30.08.2018].

⁵ A. Shearer, J. Barker Gale, *The Quadrilateral Security Dialogue and The Maritime Silk Road Initiative*, Asia Maritime Transparency Initiative, 4.04.2018, <https://amti.csis.org/quadrilateral-security-dialogue-maritime-silk-road> [dostęp: 30.08.2018].

⁶ Zob. A. Grigg, *Japan and Australia seek to restart security grouping with India and US*, „Financial Review”, 20.04.2017, <https://www.afr.com/news/world/asia/japan-and-australia-seek-to-restart-security-grouping-with-india-and-us-20170420-gvox16> [dostęp: 30.08.2018]; G. Raymond, *A revived Quad won't help Australia*, Lowy Institute, 23.06.2017, <https://www.loyyinstitute.org/the-interpretor/revived-quad-wont-help-australia> [dostęp: 30.08.2018]. Więcej na temat współpracy Australii z Japonią zob.: M. Sprengel, *Gospodarczo-Polityczne współczesne relacje Australii z Japonią*, Kraków 2012.

⁷ M. Clark, *Historia Australii*, Warszawa–Gdańsk 2004, s. 17–21.

⁸ Więcej: *The Australian People: An Encyclopedia of the Nation, Its People and Their Origins*, ed. J. Jupp, Oakleigh 2001, s. 35–53.

pierwsze dekady, od momentu powstania w 1901 r. Związku Australijskiego, pogląd ten był coraz silniej rozwijany – w Azji widziano głównie zagrożenie, przed którym południowy kontynent musiał się bronić⁹. Głębokie zmiany nastąpiły dopiero po zakończeniu II wojny światowej. Sojusz ze Stanami Zjednoczonymi, wykuty w ogniu ostatniego światowego konfliktu zbrojnego, dawał Australii bezpieczeństwo i możliwość powolnego otwarcia na Azję, a Plan Colombo dopingował Canberę do pomagania azjatyckim krajom, pragnącym stać się demokracjami¹⁰. Dotychczasowa polityka odsyłania Azjatów z kontynentu australijskiego osłabła na rzecz walki z rozprzestrzeniającym się w Azji komunizmem. Z tego względu w Australii przyjmowano na studia młodych i zdolnych, którzy po powrocie do swoich azjatyckich ojczyzn mogli pomagać w rozwoju demokratycznych struktur państwa. Szczególnie rządy australijskiego premiera Gougha Whitlama (1972–1975), wojna w Wietnamie oraz pierwsi *boat people*, przybywający do brzegów kontynentu, zmienili oblicze Australii. Powstał kraj wielokulturowy, otwarty na Azję, jaki znamy obecnie¹¹. Naturalnie znalazły się też głosy temu przeciwnie, nadal straszące Australijczyków tzw. *yellow peril*¹². Inni wskazywali na upadek narodowych wartości, spowodowany zbyt dużą liczbą emigrantów, którzy przybywają do Australii, głównie z kontynentu azjatyckiego¹³.

W ostatnich dekadach wzrost potęgi gospodarczej Chin znacząco zmienił sytuację. Australia także chciała skorzystać na rozwoju Państwa Środka, co przez ostatnie lata jest szczególnie widoczne na całym kontynencie. Australijskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych w wydanym w październiku 2012 r. *White Paper* już na okładce wskazuje, że wiek XXI jest dla Australii wiekiem Azji¹⁴, ze szczególnym wskazaniem na Chiny. W 2015 r. pomiędzy Pekinem a Canberą została podpisana umowa o wolnym handlu, która w następnych latach jeszcze mocniej uzależniła australijską gospodarkę od Chin¹⁵. Obecnie są one najwięk-

⁹ Szerzej na temat polityki „białej Australii” w książce: K. Windschuttle, *The White Australia Policy*, Paddington 2004.

¹⁰ J. Lencznarowicz, *Australia*, Warszawa 2005, s. 286.

¹¹ Więcej na temat relacji Australii z Azją zob.: *Australia's Asia: From Yellow Peril to Asian Century*, ed. D. Walker, A. Sobocinska, Crawley 2012.

¹² Yellow Peril – „żółte zagrożenie” – określenie powstałe w zachodniej cywilizacji drugiej połowy XIX w. na niebezpieczeństwo zbyt wielkiego napływu Azjatów do kolonii, skutkujące wyrugowaniem z pracy i władzy anglosaskich mieszkańców. W Australii temat ten szczególnie rozwinął się pod koniec XIX w. wraz z rozwojem polityki „Białej Australii”.

¹³ A. Oliver, 2018 *Lowy Institute Poll - Immigration and national identity*, Lowy Institute Publications, 20.06.2018, <https://www.lowyinstitute.org/publications/2018-lowy-institute-poll> [dostęp: 30.08.2018].

¹⁴ Szerzej zob.: *Australia in the Asian Century. White Paper 2012*, Australia Government, 29.10.2012, http://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/australia_in_the_asian_century_white_paper.pdf [dostęp: 30.08.2018].

¹⁵ Więcej: *China-Australia Free Trade Agreement*, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, 20.12.2017, <https://dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/chafta/news/Pages/news.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

szym partnerem handlowym Australii¹⁶. Zeszłoroczny *White Paper* australijskiego MSZ-u dostrzega tę zależność i wprowadza nowe podejście do relacji już nie Azji-Pacyfiku, ale Indo-Pacyfiku¹⁷. Ta znacząca zmiana posiada solidne podstawy. Od lat Australijczycy zajmujący się bezpieczeństwem państwa dostrzegali energiczny rozwój Chin, nie tylko na polu gospodarczym, ale również militarnym. W *White Paper* tamtejsze Ministerstwo Obrony już od wielu lat wskazuje zagrożenia, jakie dla Canberry niesie wzrost siły Pekinu¹⁸. *Pacific Pivot to Asia* amerykańskiego prezydenta Baracka Obamy, ogłoszone w 2012 r., sygnalizowało dostrzeżenie rozwoju Chin i ich roli we współczesnym świecie jako drugiej siły gospodarczej globu oraz potencjału państw Azji Południowo-Wschodniej¹⁹. Dodatkowo, oświadczenia rządu w Pekinie na temat chińskiej polityki zagranicznej i obronnej wskazują na budowanie w świecie własnej strefy wpływów, na swój sposób respektując przy tym prawo międzynarodowe.

Australia w ostatnich latach zdawała się nie dostrzegać chińskiego militarizmu i jego wpływu na bezpieczeństwo państwa, będąc zapatrzoną w znakomite wskaźniki makroekonomiczne w relacjach gospodarczych pomiędzy oboma państwami. Dopiero rok 2017 stał się kluczowy dla szerszej zmiany australijskiej polityki względem azjatyckiego mocarstwa²⁰. Australia, zarówno w sprawach wewnętrznych, jak i zewnętrznych, dostrzegła, iż nie można zaniedbywać bezpieczeństwa kosztem rozwoju gospodarczego, i na odwrót. Potrzebna jest w tym aspekcie równowaga, której w ostatnich latach brakowało²¹. Australijczycy zro-

¹⁶ Zob.: *Composition of Trade Australia 2016–17*, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, January 2018, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/cot-2016-17.pdf> [dostęp: 30.08.2018].

¹⁷ Szerzej: G. Dobell, *Foreign policy white paper 2017: bright hopes, dark visions*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 23.11.2017, <https://www.aspistrategist.org.au/foreign-policy-white-paper-bright-hopes-dark-visions> [dostęp: 30.08.2018].

¹⁸ Zob. *Defence White Paper 2013*, Department of Defence Australian Government, 3.05.2013, http://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/WP_2013_web.pdf [dostęp: 30.08.2018]; *Defence White Paper 2016*, Department of Defence Australian Government, <http://www.defence.gov.au/whitepaper/docs/2016-defence-white-paper.pdf> [dostęp: 30.08.2018].

¹⁹ *Pacific Pivot to Asia – Zwrot w polityce zagranicznej USA, z kierunku Europa/Bliski Wschód na Azję, za rządów prezydenta Baracka Obamy w 2012 r.* Szerzej: R.C. Bush, *The Response of China's Neighbors to the U.S. „Pivot” to Asia*, 31.01.2012, <https://www.brookings.edu/on-the-record/the-response-of-chinas-neighbors-to-the-u-s-pivot-to-asia> [dostęp: 30.08.2018].

²⁰ W ocenie australijskiego raportu Lowy Institute pt. „Asia Power Index 2018”, istnieją dwa super mocarstwa w regionie: USA i Chiny. Następne dwa miejsca w regionie zajmują Japonia oraz Indie, a następnie Rosja i Australia jako tzw. *Middle Powers*. Szerzej zob.: *Lowy Institute Asia Power Index 2018*, Lowy Institute, 4.07.2018 https://power.lowyinstitute.org/downloads/LowyInstitute_AsiaPowerIndex_2018-Summary_Report.pdf [dostęp: 30.08.2018].

²¹ Porównaj: D. Wroe, *Australia weighing closer democratic ties in region in rebuff to China*, „The Sydney Morning Herald”, 31.10.2017, <https://www.smh.com.au/politics/federal/australia-weighing-closer-democratic-ties-in-region-in-rebuff-to-china-20171031-gzbzqh.html> [dostęp: 30.08.2018]; B. Nicholson, *Foreign policy white paper 2017: of speaking softly and carrying a big stick*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 23.11.2017, <https://www.aspistrategist.org.au/foreign-policy-white-paper-2017-of-speaking-softly-and-carrying-a-big-stick> [dostęp:

zumieli, jak słaba jest obecnie ich dywersyfikacja handlu, a co za tym idzie, jak bardzo stają się uzależnieni gospodarczo od Chin²².

Początki pierwszego Czterostronnego Dialogu Bezpieczeństwa sięgają grudnia 2004 r., kiedy to po ogromnym tsunami, jakie nawiedziło kraje Azji Południowo-Wschodniej, żołnierze z Australii, Japonii oraz Indii, działając wspólnie pod przywództwem Stanów Zjednoczonych, korzystając ze sprzętu wojskowego, skutecznie zapewnili dotkniętym regionom pomoc humanitarną²³.

W 2005 r. Stany Zjednoczone podpisały umowę ramową na temat współpracy w dziedzinie obronności z Indiami, traktując to państwo jako możliwego członka sieci państw opartych na tych samych wartościach²⁴. Był to też początek współpracy na rzecz cywilnej umowy nuklearnej Stanów Zjednoczonych z Indiami²⁵.

Po wizycie w Indiach w styczniu 2006 r., japoński minister spraw zagranicznych Taro Aso rozpoczął starania o włączenie Indii do istniejącego już trójstronnego procesu bezpieczeństwa USA, Japonii i Australii²⁶. W kwietniu 2007 r. Japonia, Stany Zjednoczone oraz Indie przeprowadziły wspólne ćwiczenia wojskowe, ku niezadowoleniu Chin²⁷.

Inicjatorem utworzenia „Quad” był premier Japonii Shinzo Abe. Nieformalne spotkanie przedstawicieli Indii, USA, Japonii oraz Australii nastąpiło na marginesie spotkania na temat bezpieczeństwa East Asia Summit (EAS) oraz Forum ASEAN w Manili, w maju 2007 r. W sierpniu tego samego roku, podczas przemówienia w parlamencie Indii, Shinzo Abe mówił, że „dzięki zbliżeniu

30.08.2018]; R. Lyon, *Foreign policy white paper 2017: Australia and the looming power shift*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 28.11.2017, <https://www.aspistrategist.org.au/foreign-policy-white-paper-2017-australia-and-the-looming-power-shift> [dostęp: 30.08.2018].

²² S. Eisentraut, B. Gaens, *The US-Japan-India-Australia Quadrilateral Security Dialogue: Indo-Pacific alignment or foam in the ocean?*, FIIA Briefing Paper, 239, 21.05.2018, <https://www.fiaa.fi/julkaisu/the-us-japan-india-australia-quadrilateral-security-dialogue?read> [dostęp: 30.08.2018].

²³ Szerzej: G. Wyeth, *Why Has Australia Shifted Back to the Quad?*, „The Diplomat”, 16.11.2017, <https://thediplomat.com/2017/11/why-has-australia-shifted-back-to-the-quad> [dostęp: 30.08.2018]; T.S. Wilkins, *Australia and the Indo-Pacific: A Region in Search of a Strategy, or a Strategy in Search of a Region?*, 4.06.2018, <https://www.ispionline.it/it/publicazione/australia-and-indo-pacific-region-search-strategy-or-strategy-search-region-20694> [dostęp: 30.08.2018].

²⁴ S. Krishnaswami, *India, U.S sign framework for defence cooperation*, „The Hindu”, 30.06.2005, <https://www.thehindu.com/2005/06/30/stories/2005063004261200.htm> [dostęp: 30.08.2018].

²⁵ J. Bajoria, *The U.S.-India Nuclear Deal*, „The Washington Post”, 4.09.2008, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/09/04/AR2008090401614.html> [dostęp: 30.08.2018].

²⁶ *Foreign Minister Aso's Visit to India JOINT PRESS RELEASE*, The Minister for Foreign Affairs of Japan, 4.01.2006, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/india/joint0601.html> [dostęp: 30.08.2018].

²⁷ *A „goodwill” joint naval drill?*, People's Daily Online, 21.04.2007, http://en.people.cn/200704/21/eng20070421_368521.html [dostęp: 30.08.2018].

Japonii oraz Indii ta «Szersza Azja» zmieni się w wielką sieć obejmującą cały Pacyfik, w tym Stany Zjednoczone i Australię. Otwarta, a także przejrzysta sieć pozwoli na swobodny przepływ ludzi, towarów, środków oraz wiedzy»²⁸. Czwartego września 2007 r. rozpoczęły się wojskowe ćwiczenia morskie Malabar. Począwszy od 2002 r., były one prowadzone z udziałem flot Indii i Stanów Zjednoczonych. W 2007 r. po raz pierwszy wzięły w nich udział wszystkie państwa „Quad” oraz Singapur²⁹. Ćwiczenia były pomocne w ujednocnieniu współpracy marynarek wojennych „czwórki” przed wspólnymi zagrożeniami. Premier Japonii jeszcze we wrześniu 2007 r. złożył dymisję z urzędu, ze względu na zaangażowanie kilku z jego ministrów w afery korupcyjne. Nowy premier Japonii, Yasuo Fukuda, przez cały rok swego urzędowania nie traktował „Quad” priorytetowo, zwracając większą uwagę na relacje z Pekinem i Seul³⁰. W tym samym czasie nowy rząd Australii, pod przewodnictwem premiera Kevina Rudda, w obawie o nie zaognianie stosunków Canberry z Pekinem, wycofał się z czterostronnego dialogu. Wbrew mitom o podległości australijskiej polityki od Wielkiej Brytanii, a następnie od USA, po raz kolejny Australia pokazała niezależność swojej polityki międzynarodowej³¹. W ślad za tym poszła decyzja o nie sprzedawaniu australijskiego uranu Indiom³².

Kolejni premierzy Australii mieli inne podejście do Chin. Dzięki zgodzie Julii Gillard, od 2012 r. w Darwin stacjonuje „US Marine Rotational Force-Darwin” (MRF-D)³³, chociaż w tym czasie Australia zastanawiała się nad ograni-

²⁸ Przemówienie premiera Japonii, Shinzo Abe, w parlamencie Republiki Indii pt: *Confluence of the Two Seas*, z 22 sierpnia 2007, dostępne na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Japonii, 22.08.2007, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html> [dostęp: 30.08.2018].

²⁹ Szerzej zob. J. Cherian, *The Battle is on*, Frontline, 8.09.2007, <https://www.frontline.in/static/html/fl2418/stories/20070921508013100.htm> [dostęp: 30.08.2018].

³⁰ Szerzej zob.: J.M. Paul, *India-Japan Security Cooperation: A New Era of Partnership in Asia*, „Maritime Affairs: Journal of the National Maritime Foundation of India” 2012, Vol. 8, No. 1, s. 39.

³¹ Zob.: T. Switzer, *Australia's foreign policy: burying the myth*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 24.10.2017, <https://www.aspistrategist.org.au/australia-has-always-had-an-independent-foreign-policy> [dostęp: 30.08.2018].

³² Więcej: I. Bagchi, *Australia to pull out of 'quad' that excludes China*, „The Times of India”, 6.02.2008, http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/2760109.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst [dostęp: 30.08.2018]; H. Sokolski, *Mr. Rudd Says No to India on Uranium*, Nonproliferation Policy Education Center, 22.01.2008, <http://npolicy.org/article.php?aid=941&rid=6> [dostęp: 30.08.2018]; B. Loudon, *Rudd's uranium reversal irks India*, „The Australian”, 2.03.2008, <https://www.theaustralian.com.au/news/nation/rudds-uranium-reversal-irks-india/news-story/a8986328f421455fc4f71d74f49a6bac> [dostęp: 30.08.2018].

³³ Szerzej: *US Marine Rotational Force – Darwin*, Australian Defence Facilities, 30.09.2013, <https://nautilus.org/briefing-books/australian-defence-facilities/us-marine-rotational-force-darwin> [dostęp: 30.08.2018]; *Why US Marines are deployed to Australia's far north*, „The Economist”, 6.02.2018, <https://www.economist.com/democracy-in-america/2018/02/06/why-us-marines-are-deployed-to-australias-far-north> [dostęp: 30.08.2018]; E. Graham, *The Future for US*

zeniami wydatków obronnych³⁴. Z kolei premier Tony Abbott w 2014 r. zgodził się na sprzedaż uranu Indiom³⁵. Pomimo tych zdecydowanych kroków, Australia nadal konsekwentnie rozwijała silne relacje gospodarcze z Pekinem, w 2015 r. podpisując wspomnianą umowę o wolnym handlu³⁶.

Nowe otwarcie „Quad” nastąpiło w listopadzie 2017 r. w stolicy Filipin, Manili, przed rozpoczęciem EAS i Forum ASEAN. Tematyka szczytu dotyczyła „wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku”³⁷. Z oświadczenia zamieszczonego na stronie australijskiego MSZ-tu można wywnioskować, iż spotkanie odbyło się w celu omówienia wspólnej wizji zwiększenia dobrobytu i bezpieczeństwa w tym regionie oraz współpracy w kierunku zapewnienia że region pozostanie wolny i otwarty. Dodatkowo urzędnicy rozmawiali na tematy utrzymania porządku w rejonie Indo-Pacyfiku, opartego na wspólnie uzgodnionych regułach, i poszanowania prawa międzynarodowego oraz wolności nawigacji i przelotu. Poruszono także kwestię zwiększenia możliwości łączności, koordynacji wysiłków w celu sprostania wyzwaniom związanym z walką z terroryzmem i utrzymaniem bezpieczeństwa na morzu w rejonie Indo-Pacyfiku, a także współpracy w przeciwdziałaniu zagrożeniom dla pokoju międzynarodowego i bezpieczeństwa, takim jak rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, w tym programów jądrowych i raketowych KRLD. W podsumowaniu oświadczenia wskazano, iż uczestnicy zobowiązali się do dalszych czterostronnych rozmów i pogłębienia współpracy w oparciu o wspólne wartości i zasady³⁸.

Na nowe otwarcie „Quad” z pewnością miało wpływ wiele czynników, które bezpośrednio lub pośrednio dotyczyły Australii. Jednym z nich był wybór Donalda Trumpa na prezydenta Stanów Zjednoczonych, który z pewnością spolaryzował Indo-Pacyfik na tych przestrzegających wspólnych reguł i zasad

Marines in Darwin, Lowy Institute, 31.08.2017, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/future-us-marines-darwin> [dostęp: 30.08.2018].

³⁴ A. Kandzia-Poździał, *Królewska Australijska Marynarka Wojenna*, [w:] *Australia w XX i XXI wieku*, red. A. Kandzia-Poździał, J. Siekiera, Katowice 2017, s. 183.

³⁵ J. Bennett, *Australia quietly makes first uranium shipment to India three years after supply agreement*, ABC News, 19.07.2017, <http://www.abc.net.au/news/2017-07-19/australia-quietly-makes-first-uranium-shipment-to-india/8722108> [dostęp: 30.08.2018].

³⁶ Więcej zob.: *China – Australia FTA*, Ministry of Commerce of the People’s Republic of China, 23.06.2015, <http://fta.mofcom.gov.cn/topic/enaustralia.shtml> [dostęp: 30.08.2018]; *Full text of ChAFTA & tariff schedules*, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, 20.12.2015, <https://dfat.gov.au/trade/agreements/in-force/chافتa/official-documents/Pages/official-documents.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

³⁷ Szerzej: A. Panda, *US, Japan, India, and Australia Hold Working-Level Quadrilateral Meeting on Regional Cooperation. The ‘Quad’ is back*, „The Diplomat”, 13.11.2017, <https://the-diplomat.com/2017/11/us-japan-india-and-australia-hold-working-level-quadrilateral-meeting-on-regional-cooperation> [dostęp: 30.08.2018].

³⁸ Zob.: *Australia-India-Japan-United States consultations on the Indo-Pacific*, Australian Government. Department of Foreign Affairs and Trade, 12.11.2017, <https://dfat.gov.au/news/media/Pages/aus-india-japan-us-consultations-on-the-indo-pacific.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

oraz tych, którzy tego nie robią³⁹. Kolejnym elementem był agresywny rozwój Chin na Morzu Południowochińskim⁴⁰, w tym budowa i zasiedlanie przez Pekin sztucznych wysp w archipelagach Spratly i Wysp Paracelskich⁴¹, oraz nierepektowanie przez Chiny wyroków Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 r.⁴² Dodatkowym czynnikiem była chińska polityka pożyczkowa wobec małych wyspiarskich państw na Oceanie Indyjskim i Pacyfiku, uzależniająca tamtejsze władze od Pekinu⁴³, a także niedawne informacje o silnych wpływach finansowych Chin na polityków oraz partie polityczne, m.in. w Australii⁴⁴. Po podjęciu decyzji w Canberze o przystąpieniu do nowego „Quad”, wśród części Australijczyków pojawiła się obawa, czy Australia nie walczy w wyższej lidze

³⁹ Przemówienie Donalda Trumpa na szczycie APEC w Da Nang, 10 listopada 2017, dostępne na stronie Białego Domu, 10.11.2017, <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-apec-ceo-summit-da-nang-vietnam> [dostęp: 30.08.2018].

⁴⁰ Więcej zob.: *Quadrilateral security dialogue: India, Australia, Japan, US hold talks on Indo-Pacific cooperation*, „The Times of India”, 12.11.2017, http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/61616602.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cpst [dostęp: 30.08.2018]; *India, Indonesia backrules-based and peaceful Indo-Pacific region*, „The Times of India”, 30.05.2018, https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-indonesia-for-rules-based-peaceful-indo-pacific/articleshow/64383047.cms?utm_source=Articleshow&utm_medium=Organic&utm_campaign=Related_Stories [dostęp: 30.08.2018].

⁴¹ Szerzej zob.: *Hanoi demands Beijing withdraw missiles from disputed islands*, „Daily Mail”, 9.05.2018, <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-5708037/Hanoi-demands-Beijing-withdraw-missiles-disputed-islands.html> [dostęp: 30.08.2018]; *China is 'rapidly' expanding bomber training, probably for US strikes – Pentagon*, „The Guardian”, 17.08.2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/aug/17/pentagon-claims-china-military-likely-training-strikes-us-targets> [dostęp: 30.08.2018].

⁴² Zob.: T. Daiss, *International Court Rejects China's Claims to South China Sea*, „Forbes”, 12.07.2016, <https://www.forbes.com/sites/timdaiss/2016/07/12/philippines-wins-south-china-sea-case-against-china-court-issues-harsh-verdict/#32d63e2b7765> [dostęp: 30.08.2018]; M. Holtz, *What Beijing's surge in the South China Sea means*, „The Christian Science Monitor”, 1.06.2018, <https://www.csmonitor.com/World/Asia-Pacific/2018/0601/What-Beijing-s-surge-in-the-South-China-Sea-means> [dostęp: 30.08.2018]; P. Esmaque II, *Justice Carpio hits Duterte policy after Hague ruling*, „Rappler News”, 12.07.2017, <https://www.rappler.com/nation/175403-justice-carpio-duterte-policy-hague-ruling> [dostęp: 30.08.2018].

⁴³ Ch. Greenfield, J. Barrett, *Payment due: Pacific islands in the red as debts to China mount*, Reuters Business News, 31.07.2018, <https://www.reuters.com/article/us-pacific-debt-china-in-sight/payment-due-pacific-islands-in-the-red-as-debts-to-china-mount-idUSKBN1KK2J4> [dostęp: 30.08.2018].

⁴⁴ Więcej zob.: T. Francis Chan, *Australia's intelligence chief warns of 'unprecedented' foreign interference with more spies now than during the Cold War*, „Business Insider”, 24.05.2018, <https://www.businessinsider.com/australian-intelligence-head-sounds-alarm-over-unprecedented-foreign-interference-2018-5?IR=T> [dostęp: 30.08.2018]; T.F. Chan, *A secret government report uncovered China's attempts to influence all levels of politics in Australia*, „Business Insider”, 28.05.2018, <https://www.businessinsider.com/secret-australian-government-report-uncovered-china-influence-campaign-2018-5?IR=T> [dostęp: 30.08.2018].

niż ta, w której się znajduje⁴⁵. Pomocna w tej sprawie może być australijska dyplomacja obronna⁴⁶.

Profesor Ian Hall wieści odejście od wielobiegunowego świata przedstawionego przez dr Coral Bell⁴⁷, która wskazywała na sześć światowych mocarstw: USA, Chiny, Indie, Japonię, Rosję i UE oraz ich „koncert sił”. Hall twierdzi, iż zmiana układu sił może nie być na rękę Australii, gdyż należy pamiętać o „koncercie mocarstw” XIX-wiecznej Europy, który szybko się rozpadł. Dzisiaj także koszty rzekomego utrzymania światowego pokoju mogą spaść na mniejsze państwa spoza wymienionej szóstki, takie jak Australia, które będą musiały poświęcić swoją ziemię, niezależność, reguły, zwyczaje lub prawo w celu utrzymania u władzy najsilniejszych⁴⁸.

Indo-Pacyfik

Zauważalne w nowym otwarciu „Quad”, ale też w oświadczeniach rządów wszystkich czterech państw, stało się intensywnie promowane hasło Indo-Pacyfiku. Obecnie określenie to jest używane nagminnie. Amerykański prezydent Donald Trump podczas przemówienia w Da Nang w Wietnamie na szczycie APEC, 10 listopada 2017 r., rozpoczął przemówienie od słów: „Jaki to zaszczyt być tu w Wietnamie, w samym sercu Indo-Pacyfiku [...]”⁴⁹. W swoim wystąpieniu dzielił się amerykańską wizją wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku, który ma być miejscem, gdzie niezależne i suwerenne państwa, szanujące wspólnie przyjęte reguły i zasady, mające różne kultury i marzenia, mogą się rozwijać ramię w ramię, w wolności i pokoju⁵⁰. Z kolei Sekretarz Obrony USA, James Mattis, użył tego hasła siedemnaście razy,

⁴⁵ Szerzej: H. Reynolds, *Australia's perpetual 'war footing'*, John Menadue – Pearls and Irritations, 7.05.2018, <http://www.johnmenadue.com/henry-reynolds-australias-perpetual-war-footing> [dostęp: 30.08.2018]; D. Brewster, *Bring Australia's Navy home from the Middle-East*, Lowy Institute, 13.08.2018, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/bring-australias-navy-home-from-the-middle-east> [dostęp: 30.08.2018].

⁴⁶ Więcej na temat australijskiej dyplomacji obronnej: J. Sanyal, *Building strategic security: defence diplomacy and the role of army*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 19.07.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/building-strategic-security-defence-diplomacy-and-the-role-of-army> [dostęp: 30.08.2018].

⁴⁷ Dr Coral Bell (1923–2012) – jedna z najbardziej uznawanych australijskich analityków stosunków międzynarodowych, ekspert w sprawach polityki obronnej i zagranicznej Australii, autorka *The Next Landscape of World Politics: The End of the Vasco Da Gama Era*, Longueville Media, 2007, w której przedstawiała zmierzch zachodniej dominacji nad Azją.

⁴⁸ Szerzej: I. Hall, *Coral Bell and the 'concert of powers' problem*, Lowy Institute, 16.11.2017, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/debate/coral-bell-s-end-vasco-da-gama-era-10th-anniversary-retrospective> [dostęp: 30.08.2018].

⁴⁹ Przemówienie Donalda Trumpa na szczycie APEC w Da Nang, 10 listopada 2017, *op. cit.*

⁵⁰ *Ibidem.*

natomiast hasła Azja-Pacyfik tylko raz, przy APEC. Wszystko to działo się zaraz po przylocie z Hawajów, gdzie amerykańskie Dowództwo Floty Pacyfiku (PACOM) przemianowano na Dowództwo Floty Indo-Pacyfiku⁵¹. Na stronach *White Paper* Ministerstwa Spraw Zagranicznych Australii z listopada 2017 r. hasło Indo-Pacyfik pojawia się dziesiątki razy⁵². Nasuwa się pytanie, skąd taki nacisk na promocję tego określenia i zrezygnowanie z hasła Azja-Pacyfik, które dotąd wiodło prym, także w Australii?

Na temat połączenia demokracji tych dwóch oceanów mówił premier Japonii, Shinzo Abe, we wspomnianym wcześniej przemówieniu w parlamencie Indii, w sierpniu 2007 r. Indo-Pacyfik promowała w 2011 r. amerykańska sekretarz stanu Hillary Clinton, ogłaszając, że sojusz USA–Australia zostanie przekształcony z Azja-Pacyfik na Indo-Pacyfik⁵³. W Australii w 2013 r. rozpoczęto częstsze używanie tego określenia w *White Paper* Ministerstwa Obrony⁵⁴, jako Indo-Pacyficznego łuk strategiczny. Australijska polityka uległa kalibracji. Obecnie, we wspomnianym już australijskim *White Paper* Ministerstwa Spraw Zagranicznych z 2017 r. hasło Indo-Pacyfik używane jest bardzo często. Wyjaśniono, że jest to region rozciągający się od wschodniej części Oceanu Indyjskiego aż po Ocean Spokojny, połączony przez Azję Południowo-Wschodnią, włączając w to Indie, Północną Azję i Stany Zjednoczone⁵⁵. Prawdopodobne odrzucenie hasła Azja-Pacyfik, kojarzonego głównie z relacjami z Pekinem, na rzecz hasła Indo-Pacyfik miało zwrócić uwagę na rozwijanie obecnie szerokiej współpracy z New Delhi. Dodatkowo termin ten kładzie nacisk na oceany. Ich szczególne miejsce pod względem zasobów naturalnych i tras żeglugowych powoli staje się głównym tematem napięć. Pokojowe rozbrojenie pojawiających się na oceanach punktów zapalnych może w przyszłości stać się kluczem do globalnego bezpieczeństwa⁵⁶. Szczególnie, że „Quad”, promujący Indo-Pacyfik, mógłby się kojarzyć nie tyl-

⁵¹ Szerzej na temat zmiany Azja-Pacyfik na Indo-Pacyfik zob.: G. Dobell, *Indo-Pacific versus Asia-Pacific as Makinder faces Mahan*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 5.06.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/indo-pacific-versus-asia-pacific-as-makinder-faces-mahan> [dostęp: 30.08.2018]; C. Houck, *Pentagon Rebrands PACOM as 'Indo-Pacific Command'*, Defence One, 30.05.2018, <https://www.defenseone.com/threats/2018/05/pentagon-rebrands-pacom-indo-pacific-command/148612> [dostęp: 30.08.2018].

⁵² Zob.: *2017 Foreign Policy White Paper*, Australian Government, 23.11.2017, <https://www.fpwhitepaper.gov.au/foreign-policy-white-paper> [dostęp: 30.08.2018].

⁵³ Więcej: U. Choudhury, *India can thank Uncle Sam for Julia Gillard's uranium backflip*, First Post, 16.11.2011, <https://www.firstpost.com/india/india-can-thank-uncle-sam-for-julia-gillards-uranium-backflip-131951.html> [dostęp: 30.08.2018]; H. Clinton, *America's Pacific Century*, „Foreign Policy”, 11.10.2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century> [dostęp: 30.08.2018].

⁵⁴ Zob.: *Defence White Paper 2013...*, *op. cit.*

⁵⁵ *2017 Foreign Policy White Paper...*, *op.cit.*, s. 119.

⁵⁶ Szerzej zob.: B. Chellaney, *A new order for the Indo-Pacific*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 17.03.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/new-order-indo-pacific> [dostęp: 30.08.2018].

ko z bezpieczeństwem, ale i rywalizacją ekonomiczną, tworząc alternatywę dla chińskiego projektu Nowego Jedwabnego Szlaku, jako „infrastruktura wysokiej jakości”. Dla wielu krajów z regionu jest to szansa na pójście inną drogą, niż uzależnienie gospodarcze od Chin⁵⁷. Na marginesie należy zaznaczyć, iż używanie hasła Indo-Pacyfik brane jest pod uwagę także w Wielkiej Brytanii oraz Francji⁵⁸.

Potencjał „Quad 2.0” jest znaczący. Kwestie szeroko pojętego bezpieczeństwa morskiego są kluczowe dla tej współpracy, niemniej jednak zadziałać mogą nie tylko wojskowe aspekty. Skoordynowane działania dyplomatyczne „czwórki” mogą podnosić świadomość chińskich działań na Indo-Pacyfiku, jak również budować bardziej jednolitą interpretację międzynarodowego prawa. Podobnie może stać się w aspekcie ekonomicznym – koordynacja inwestycji infrastrukturalnych „Quad” dla uboższych krajów Indo-Pacyfiku daje alternatywę tym państwom przed uzależnieniem ekonomicznym od Chin⁵⁹.

Po listopadowym nowym otwarciu „Quad”, ponowne wspólne zdanie państw członkowskich widoczne było podczas trzeciej międzynarodowej konferencji „Raisina Dialogue” w Indiach, w styczniu 2018 r. Skupiono się tam na dalszym określaniu pojęcia regionu Indo-Pacyfiku, gdzie Ocean Indyjski stanie się jeszcze ważniejszy w kreowaniu nowego globalnego porządku. Chiny

⁵⁷ Więcej zob.: Ch. Rajghatta, *US, Quad' plan with India, Japan and Australia to offer options for Asian countries beyond China*, „The Times of India”, 28.10.2017, http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/61310986.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst [dostęp: 30.08.2018]; J. Wardell, C. Packham, *Australia, U.S., India and Japan in talks to establish Belt and Road alternative: report*, Reuters Business News, 19.02.2018, <https://www.reuters.com/article/us-china-beltandroad-quad/australia-u-s-india-and-japan-in-talks-to-establish-belt-and-road-alternative-report-idUSKCN1G20WG> [dostęp: 30.08.2018]; M. Sharma, *China's Silk Road Isn't So Smooth*, Bloomberg, 11.07.2018, <https://www.bloomberg.com/view/articles/2018-07-10/china-s-belt-and-road-initiative-has-stalled> [dostęp: 30.08.2018]; *Australia to team up with US, Japan in regional infrastructure rival to China*, „Financial Review”, 31.07.2018, <https://www.afr.com/news/australia-to-team-up-with-us-japan-in-regional-infrastructure-rival-to-china-20180730-h13cqz> [dostęp: 30.08.2018].

⁵⁸ E. Scimia, *UK must rely on allies to project power in Pacific*, „Asia Times”, 13.08.2018, <http://www.atimes.com/uk-must-rely-on-allies-to-project-power-in-pacific> [dostęp: 30.08.2018]; *AUKMIN – Join Action Plan*, Australia's Minister for Foreign Affairs, the Hon Julie Bishop MP, 20.07.2018, https://foreignminister.gov.au/releases/Pages/2018/jb_mr_180720.aspx?w=tb-1CaGpkPX%2FIS0K%2Bg9ZKEg%3D%3D [dostęp: 30.08.2018]; G. Till, *Indo-Pacific: are British coming back?*, Lowy Institute, 18.07.2018, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/indo-pacific-are-british-coming-back> [dostęp: 30.08.2018]; *After India-US-Japan-Australia quad, France to deepen ties with India in IOR*, „The Economic Times”, 12.07.2018, <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/after-india-us-japan-australia-quad-france-to-deepen-ties-with-india-in-ior/articleshow/61660699.cms> [dostęp: 30.08.2018].

⁵⁹ Szerzej: J.W. Hornung, *The Potential of the Quadrilateral*, The RAND Corporation Blog, 22.02.2018, <https://www.rand.org/blog/2018/02/the-potential-of-the-quadrilateral.html> [dostęp: 30.08.2018]; M. Obe, *US, Japan and Australia team up on Indo-Pacific building push*, „Nikkei Asian Review”, 31.07.2018, <https://asia.nikkei.com/Economy/US-Japan-and-Australia-team-up-on-Indo-Pacific-building-push> [dostęp: 30.08.2018].

określono tam „siłą zakłócającą” globalny porządek, z racji lekceważenia przez nie przepisów międzynarodowych⁶⁰.

Marcowy szczyt Australia–ASEAN, który odbył się w Sydney, był okazją do rozmów na temat wzmocnienia tej grupy państw oraz dalszego pogłębiania ich relacji z Australią, dla której jest to trzeci partner handlowy po Chinach oraz Unii Europejskiej⁶¹.

W kolejnych miesiącach państwa „Quad” rozmawiały z poszczególnymi członkami ASEAN na temat współpracy – z tej grupy Wietnam był państwem, którego nie trzeba było nazbyt mocno przekonywać⁶². Inaczej ma się sprawa z Singapurem, który stara się nie opowiadać tylko po jednej ze stron⁶³.

Siódmego czerwca 2018 r. w Singapurze odbyło się kolejne spotkanie członków „Quad”. W międzyczasie „czwórka” pracowała wspólnie nad projektami humanitarnymi, walką z terroryzmem oraz pomocą w przypadku klęsk żywiołowych, jak również nierozprzestrzenianiem broni masowego rażenia⁶⁴. Na spotkaniu członkowie dialogu ponowili swoje poparcie dla wolnego, dostępnego i otwartego regionu Indo-Pacyfiku. Rozmawiali też o wspólnych celach w zakresie łączności i rozwoju relacji oraz udzielili poparcia dla centralizacji ASEAN⁶⁵.

⁶⁰ Szerzej: M. Jha, *The Third Raisina Dialogue*, „Indian Defence Review”, 22.01.2018, <http://www.indiandefencereview.com/spotlights/the-third-raisina-dialogue> [dostęp: 30.08.2018].

⁶¹ Zob.: G. Miller, *Singapore, Australia, „the Quad” and ASEAN: Same Same But Different*, Australian Institute of International Affairs, 16.01.2018, <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/singapore-australia-quad-asean-different> [dostęp: 30.08.2018]; *Joint Statement of the ASEAN-Australia Special Summit: The Sydney Declaration*, Association of Southeast Asia Nations, 18.03.2018, <http://asean.org/storage/2018/03/Joint-Statement-of-the-ASEAN-Australia-Special-Summit-Sydney-Declaration-FINAL.pdf> [dostęp: 30.08.2018].

⁶² T. Corben, *The Quad, Vietnam, and the Role of Democratic Values*, „The Diplomat”, 25.05.2018, <https://thediplomat.com/2018/05/the-quad-vietnam-and-the-role-of-democratic-values> [dostęp: 30.08.2018].

⁶³ B. Carr, *The Shrinking ‘Quad’: How The Alliance is going nowhere as Japan and India Court China*, Australia-China Relations Institute, 17.05.2018, <http://www.australiachinarelations.org/content/shrinking-%E2%80%98quad%E2%80%99-how-alliance-going-nowhere-japan-and-india-court-china> [dostęp: 30.08.2018].

⁶⁴ *India, Australia, US, Japan to meet in Singapore for the Quad meeting*, „BRICS Journal”, 6.06.2018, <http://bricsjournal.com/india-australia-us-japan-meet-singapore-quad-meeting> [dostęp: 30.08.2018].

⁶⁵ *India, US, Japan and Australia hold talks on key issues in Indo-Pacific region*, „The Times of India”, 7.06.2018, https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-us-japan-and-australia-hold-talks-on-key-issues-in-indo-pacific-region/articleshow/64497832.cms?utm_source=article&utm_medium=organic&utm_campaign=related_stories [dostęp: 30.08.2018]; *India, US, Japan, Australia hold ‘quad’ meet in Singapore, reaffirm support for free and open Indo-Pacific: A roundup*, First Post, 8.06.2018, <https://www.firstpost.com/world/india-us-japan-australia-hold-quad-meet-in-singapore-reaffirm-support-for-free-and-open-indo-pacific-a-roundup-4501959.html> [dostęp: 30.08.2018].

Pod koniec lipca w Kalifornii odbyło się spotkanie AUSMIN⁶⁶ z udziałem Sekretarza Stanu USA Michaela Pompeo, Sekretarza Obrony USA Jamesa Mattisa oraz ich australijskich odpowiedników – Minister Spraw Zagranicznych Julie Bishop oraz Minister Obrony Marise Payne. Podczas spotkania omawiano m.in. tematy związane z „Quad” oraz rolę, jaką odgrywają w nim Indie⁶⁷.

Obecnie jednym z najważniejszych dla Australii tematów, mogących w nowym otwarciu przesądzić o właściwym rozwoju „Quad”, są Indie⁶⁸. Historia współpracy tych państw związana jest z Wielką Brytanią – Australia oraz Indie działały i działają wspólnie m.in. w ramach The Commonwealth i Planu Colombo, a także w ramach IORA⁶⁹ i TIDO⁷⁰. Pomimo znaczącego w ostatnim czasie rozwoju relacji bilateralnych tych dwóch państw, także w sferze bezpieczeństwa (np. dwustronna współpraca obronna AUSINDEX⁷¹), współpraca ta nie odbywa się jednak bez zgrzytów. Indie z chęcią spoglądają na australijskie zasoby, a Australia tym razem pomaga w rozwoju nie Chin lecz Indii⁷².

Jednym z większych zgrzytów pomiędzy krajami było wyjście Australii z pierwszego dialogu „Quad” oraz brak zgody na sprzedaż uranu Indiom w 2008 r.,

⁶⁶ AUSMIN – Australia-United States Ministerial Consultations. Spotkania ministerialne przedstawicieli resortów obrony i spraw zagranicznych obu rządów odbywają się co roku od 1985 r. Więcej o nich na stronie australijskiego MSZ: 5.06.2017, <https://dfat.gov.au/geo/united-states-of-america/ausmin/Pages/ausmin-australia-united-states-ministerial-consultations.aspx> [dostęp: 30.08.2018]; A. Houston, *A short guide to AUSMIN*, Lowy Institute, 5.06.2017, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpretor/short-guide-ausmin> [dostęp: 30.08.2018].

⁶⁷ *2018 Australia-U.S. Ministerial Consultations (AUSMIN)*, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, 24.07.2018, <https://dfat.gov.au/news/news/Pages/2018-ausmin.aspx> [dostęp: 30.08.2018]; *Australia, United States signal support for Quad at their 2+2 talks*, NewsNumber, 26.07.2018, <https://dfat.gov.au/news/news/Pages/2018-ausmin.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

⁶⁸ Więcej zob.: S. Dhume, *Will India Join the Quad?*, „The Wall Street Journal”, 2.11.2017, <https://www.wsj.com/articles/will-india-join-the-quad-1509660669> [dostęp: 30.08.2018]; D. Howell, *Is the Quad the new Trump card?*, „The Japan Times”, 2.03.2018, <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2018/03/02/commentary/world-commentary/quad-new-trump-card/#.W4zqYNSLRnJ> [dostęp: 30.08.2018].

⁶⁹ Indian Ocean Rim Association (IORA) – A. Bergin, *Common challenges provide the platform for regional cooperation*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 27.11.2017, <https://www.aspi.org.au/opinion/common-challenges-provide-platform-regional-cooperation> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁰ Szerzej na temat TIDO (Trilateral Dialogue on the Indian Ocean): A. Bergin, *Trilateral dialogue opens the way for Indo-Pacific cooperation*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 27.11.2017, <https://www.aspi.org.au/trilateral-dialogue-opens-the-way-for-indo-pacific-cooperation> [dostęp: 30.08.2018].

⁷¹ Szerzej: R. Thakur, *Australia and the Quad*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 5.07.2018, <https://www.aspi.org.au/australia-and-the-quad> [dostęp: 30.08.2018]; I. Bagchi, *India, Australia kick off joint exercise Down Under*, „The Times of India”, 15.06.2017, http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/59152044.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst [dostęp: 30.08.2018].

⁷² Zob.: G. Wyeth, *Australia's Carmichael Coal Mine Folly*, „The Diplomat”, 26.04.2017, <https://thediplomat.com/2017/04/australias-carmichael-coal-mine-folly> [dostęp: 30.08.2018].

by nie zaogniać relacji z Chinami. Problemy w relacjach australijsko-indyjskich łagodzą w ostatnim czasie Stany Zjednoczone, które na przełomie XX i XXI wieku rozpoczęły starania, by zyskać zaufanie New Delhi. Temat nuklearny bardzo zbliżył Indie i Stany Zjednoczone. Dzięki USA, Australia w 2011 r. powróciła do sprzedaży uranu Indiom⁷³. Otwarcie pierwszej zagranicznej bazy wojskowej Chin w Dżibuti, przejęcie portu na Sri Lance oraz rozwój chińskich relacji z Pakistanem dodatkowo skłaniały Indie do szukania sojuszników, także w Australii⁷⁴. Kolejne umowy zacieśniły współpracę i sprzyjały ponownemu wejściu obu państw do Czterostronnego Dialogu na temat Bezpieczeństwa w 2017 r.⁷⁵

Naturalne tarcia na linii Australia–Indie nadal powstają. W tym miejscu należy poruszyć temat niedopuszczenia Australii przez Indie do ćwiczeń morskich Malabar 2018. Istnieją doniesienia, że mogło mieć to związek ze zniesieniem australijskich wiz dla pracowników sezonowych, tj. wiz nr 457⁷⁶. Mogło to też być spowodowane nieufnością Indii w stosunku do Australii po opuszczeniu poprzedniego „Quad”⁷⁷. Inne źródła twierdzą, że decyzja premiera Narendry Modiego była związana z jego wizytą w Chinach, która miała miejsce w tym samym czasie⁷⁸. Obecnie Indie w powstałym „Quad 2.0” wydają się być najsłabszym ogniwem, nadal lawirując pomiędzy Chinami i Rosją z jednej strony, a z drugiej pomiędzy USA, Japonią i Australią⁷⁹.

⁷³ U. Choudhury, *op. cit.*

⁷⁴ *China opens first overseas base in Djibouti*, Aljazeera News Grid, 1.08.2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/08/china-opens-overseas-base-djibouti-170801104040586.html> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁵ *Framework for Security Cooperation between Australia and India 2014*, Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, 18.11.2014, <https://dfat.gov.au/geo/india/Pages/framework-for-security-cooperation-between-australia-and-india-2014.aspx> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁶ Porównaj: H.V. Pant, *India, Japan, Australia, and the US: The Return of Asia's 'Quad', 'The Diplomat'*, 28.04.2017, <https://thediplomat.com/2017/04/india-japan-australia-and-the-us-the-return-of-asias-quad> [dostęp: 30.08.2018]; *India, Australia to deepen cooperation to combat terror*, „The Times of India”, 19.06.2018, <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-australia-to-deepen-cooperation-to-combat-terror/articleshow/64652775.cms> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁷ Szerzej: A. Shearer, *Quad redux: A new agenda for Asia's maritime democracies*, The Interpreter, Lowy Institute, 10.11.2017, <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/quad-redux-new-agenda-asia-maritime-democracies> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁸ Więcej zob.: H. Clark, *Why did India rebuff Australia's war games offer (If not to placate China)?*, „South China Morning Post”, 4.06.2017, <https://www.scmp.com/week-asia/geopolitics/article/2096699/why-did-india-rebuff-australias-war-games-offer-if-not-placate> [dostęp: 30.08.2018]; A. Sundaramurthy, *India Keeps Australia Out of the Malabar Exercise – Again*, „The Diplomat”, 8.05.2018, <https://thediplomat.com/2018/05/india-keeps-australia-out-of-the-malabar-exercise-again> [dostęp: 30.08.2018]; A. Tarapore, *Sop to China or signal to Australia?*, „The Indian Express”, 11.05.2018, <https://indianexpress.com/article/opinion/malabar-navy-exercise-modi-xi-summit-india-us-japan-australia-malabar-exercise-5171940> [dostęp: 30.08.2018].

⁷⁹ Szerzej na temat działań Indii zob.: I. Bagchi, *India, Australia, US, Japan to hold meet in Singapore*, „The Times of India”, 6.06.2018, <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-australia-us-japan-to-hold-meet-in-singapore/articleshow/64473876.cms> [dostęp: 30.08.2018]; S. Haidar, *US-Japan-India-Australia Quad: New Delhi Charts new line on Indo-Pacific policy*,

Drugim kluczowym elementem istnienia nowego „Quad” jest silna współpraca z wszystkimi członkami grupy ASEAN⁸⁰. Tak wielokrotnie dziś odmieniany przez przypadki Indo-Pacyfik nie ma szans przetrwania bez silnej współpracy z państwami Azji Południowo-Wschodniej. Reakcje państw ASEAN na amerykański *Pacific Pivot to Asia* w 2012 r. były różne. Pokazuje to jasno, jak zależności poszczególnych gospodarek ASEAN różnią się od gospodarek Pekinu lub Waszyngtonu. Pompowanie setek milionów dolarów, także przez sojuszników Stanów Zjednoczonych zamieszkałych bliżej omawianego regionu (Japonii i Australii), pomaga utrzymać współpracę większości stolic z „wujkiem zza oceanu”⁸¹. Pozostałym stolicom ASEAN bliżej do „wujka z własnego kontynentu”, który lekką ręką rozdaje kredyty i specjalistów unowocześniających tereny Azji Południowo-Wschodniej⁸². Dla „Quad” kluczowym problemem w relacjach z ASEAN może być coś innego, mianowicie konkurencja. Dopóki „czwórka” może sięgać po korzyści z obu stron (handel z Chinami, bezpieczeństwo z USA) jest dobrze. W momencie, gdy trzeba wybrać jedną stronę, powstaje problem⁸³. Obecny prezydent Stanów Zjednoczonych, Donald Trump, postanowił powiedzieć „sprawdzam”, porównując czyny ze słowami. Centralizacja ASEAN na dzień dzisiejszy jest bardziej marzeniem niż faktem⁸⁴. Obecnie, w świecie ostrej konkurencji, „Quad” potrzebuje znacząco przebić ofertę Chin dla państw ASEAN, nie tylko pod względem bezpieczeństwa i przestrzegania prawa międzynarodowego, ale także rozwoju tamtejszych gospodarek oraz budowy infrastruktury, która pomoże jeszcze mocniej rozkwitnąć

„The Hindu”, 8.06.2018, <https://www.thehindu.com/news/national/us-japan-india-australia-quad-new-delhi-charts-new-line-on-indo-pacific-policy/article24113900.ece> [dostęp: 30.08.2018].

⁸⁰ ASEAN (Association of South-East Asian Nations) Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej powstało w Bangkoku 8 sierpnia 1967 r. Główna siedziba mieści się w stolicy Indonezji, Dżakarcie. Organizacja grupuje dziesięć krajów Azji Południowo-Wschodniej: Filipiny, Indonezję, Malezję, Singapur, Tajlandię, Brunei, Wietnam, Laos, Mjanma i Kambodżę.

⁸¹ D. Shambaugh, *The US gives more to Asean than China does. Asean just needs to know it*, „South China Morning Post”, 7.08.2018, <https://www.scmp.com/comment/insight-opinion/united-states/article/2158490/us-gives-more-asean-china-does-asean-just> [dostęp: 30.08.2018].

⁸² C. Fonbuena, *ASEAN 2017. China wins vs U.S. at ASEAN Summit but loses on publicity*, „Rappler News”, 16.11.2017, <https://www.rappler.com/newsbreak/in-depth/188593-china-asean-summit-2017-li-keqiang> [dostęp: 30.08.2018]; *China's influence in South and Southeast Asia*, „Pakistan Today”, 14.01.2018, <https://www.pakistantoday.com.pk/2018/01/14/chinas-influence-in-south-and-southeast-asia> [dostęp: 30.08.2018]; S. Gupta, *China Scores with ASEAN Play as Trump's America Loses Its way in South China Sea*, „South China Morning Post”, 3.08.2018, <https://www.scmp.com/week-asia/geopolitics/article/2158203/china-scores-asean-play-trumps-america-loses-its-way-south> [dostęp: 30.08.2018].

⁸³ Szerzej: R.C. Bush, *op. cit.*

⁸⁴ H. Le Thu, *'Indo-Pacific': (re-)revise and resubmit*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 8.06.2018, <https://www.aspiratologist.org.au/indo-pacific-re-revise-and-resubmit> [dostęp: 30.08.2018].

Azji Południowo-Wschodniej⁸⁵. Tylko tak można pozyskać cały ASEAN, ponieważ inaczej nie będzie on, jako całość, pewnym ogniwem w polityce bezpieczeństwa Indo-Pacyfiku. Tym bardziej warto podjąć wysiłek, z punktu widzenia Australii, dla której ASEAN nie jest odległym regionem, a najbliższym sąsiedztwem⁸⁶. Ostatni, marcowy szczyt Australia–ASEAN w Sydney umocnił to przekonanie po obu stronach⁸⁷.

Pozostaje pytanie, jak na „Quad” odpowiedzą Chiny? Pekin ma obecnie twardy orzech do zgryzienia, gdyż musiałby odpowiadać na coś, co formalnie może, ale nie musi istnieć. Przykładem jest „Quad” z 2007 r., który stał się widmem i to nie tylko z powodu Australii. Po dziś dzień, głównie w Indiach, można spotkać ten skrót myślowy, jakoby tylko Australia zabiła ówczesny Czterostronny Dialog na temat Bezpieczeństwa, zapominając o dymisji we wrześniu 2007 r. premiera Japonii i inicjatora „Quad”⁸⁸.

Z pewnością nowe otwarcie dialogu Australii, Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Indii poważnie zaniepokoiło Chiny, niemniej jeszcze daleka droga do możliwości okiełznania Państwa Środka przez demokracje „Quad”⁸⁹. Szczególnie biorąc pod uwagę, że Chiny dla Japonii są drugim co do wielkości partnerem handlowym, natomiast pierwszym dla Indii oraz Australii⁹⁰. Obecnie nowy „Quad” nie jest ani sojuszem obronnym, ani instytucją, a Pekin widzi wiele luk w relacjach pomiędzy członkami dialogu, jak również w jedności państw

⁸⁵ Zob.: A. Panda, *op. cit.*

⁸⁶ Szerzej: W. Choong, *Quad goals: wooing ASEAN*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 11.07.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/quad-goals-wooing-asean> [dostęp: 30.08.2018].

⁸⁷ Więcej zob.: J. Blaxland, *Plan B: Australia's foreign policy white paper*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 10.02.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/plan-b-australias-foreign-policy-white-paper> [dostęp: 30.08.2018]; G. Dobell, *Musing on Australia's ASEAN future*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 3.04.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/musing-australias-asean-future> [dostęp: 30.08.2018]; E. Laksmana, *The odd man in: contemplating Australian membership of ASEAN*, The Strategist. Australian Strategic Policy Institute, 4.04.2018, <https://www.aspistrategist.org.au/odd-man-contemplating-australian-membership-asean> [dostęp: 30.08.2018].

⁸⁸ R. Medcalf, *Mysterious quad more phantom than menace*, ABC News, 9.04.2008, <http://www.abc.net.au/news/2008-04-09/mysterious-quad-more-phantom-than-menace/2397936> [dostęp: 30.08.2018].

⁸⁹ T. Ming Hui, *Quad 2.0: Facing China's Belt And Road? – Analysis*, „Euroasia Review. News&Analysis”, 1.03.2018, <https://www.eurasiareview.com/01032018-quad-2-0-facing-chinas-belt-and-road-analysis> [dostęp: 30.08.2018]; B. Birtles, *China mocks Australia over 'Indo-Pacific' concept it says will 'dissipate'*, ABC News, 8.03.2018, <http://www.abc.net.au/news/2018-03-08/china-mocks-australia-over-indo-pacific-concept/9529548> [dostęp: 30.08.2018].

⁹⁰ A. Wyne, *The Quad: Second Verse, Same as the First?*, The RAND Corporation Blog, 15.06.2018, <https://www.rand.org/blog/2018/06/the-quad-second-verse-same-as-the-first.html> [dostęp: 30.08.2018].

ASEAN⁹¹. Chiny konsekwentnie szukają swoich szans⁹². Nasuwa się pytanie, która ze stron wykorzysta je lepiej dla swoich celów?

Wśród wielu poruszanych tematów nie można zapomnieć o Shanghai Cooperation Organization (Szanghajska Organizacja Współpracy, SCO), utworzonej w 2001 r., z pierwotnej Shanghai Five powstałej w 1996 r. – organizacji grupującej takie kraje jak: Rosja, Chiny, Kazachstan, Kirgistan i Tadżykistan. Indie wstąpiły do SCO jako pełnoprawny członek 9 czerwca 2017 r.; w tym samym czasie dołączył również Pakistan. Obecnie Szanghajska Organizacja Współpracy to jedna z najpotężniejszych i najbardziej wpływowych organizacji świata⁹³. Z pewnością Rosja chciałaby, żeby SCO była też wschodnią odpowiedzią na NATO⁹⁴, niemniej jednak, jak twierdzi Daniel Darling (międzynarodowy analityk rynku wojskowego), Pekin i New Dehli wołają, by ta organizacja promowała łączność regionalną, współpracę energetyczną i zapewniła stabilizację w regionie, co zdecydowanie bardziej pomoże w rozwoju gospodarczym jej członków⁹⁵.

Podsumowanie

Porównując obecną sytuację z *White Paper* Ministerstwa Spraw Zagranicznych Australii z tą z października 2013 r., istnieje znaczące przeorientowanie polityki z Azji-Pacyfiku na Indo-Pacyfik. Pokazuje to, że Australia, dla której Chiny są obecnie największym partnerem handlowym, chce podjąć wyzwanie i przeciwstawić się możliwym naciskom politycznym – a szczególnie ekonomicznym – Pe-

⁹¹ Szerzej: N. Chandran, *The US and its Asia Pacific allies are boosting security ties – that could upset China*, CNBC Politics, 22.03.2018, <https://www.cnn.com/2018/03/22/us-japan-india-and-australia-security-talks-could-anger-china.html> [dostęp: 30.08.2018]; O. Nagai, T. Nagasawa, *China lobbies ASEAN for joint military drills without US*, „Nikkei Asian Review”, 4.08.2018, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-Relations/China-lobbies-ASEAN-for-joint-military-drills-without-US> [dostęp: 30.08.2018].

⁹² Więcej zob.: D. Brewster, *China's play for military bases in the eastern Indian Ocean*, Lowy Institute, 15.05.2018; <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/china-s-play-military-bases-eastern-indian-ocean> [dostęp: 30.08.2018]; S. Miracola, *The Indo-Pacific „Encirclement”: How Is China Reacting?*, Italian Institute for International Political Studies, 4.06.2018, <https://www.ispionline.it/en/publicazione/indo-pacific-encirclement-how-china-reacting-20716> [dostęp: 30.08.2018]; B. Blanchard, *China complains about Pentagon report, says it is „pure guesswork”*, Reuters, 18.08.2018, <https://www.reuters.com/article/us-china-usa-pentagon/china-complains-about-pentagon-report-says-it-is-pure-guesswork-idUSKBN1L300S> [dostęp: 30.08.2018].

⁹³ Więcej zob.: *SCO summit will be „new milestone” in grouping's history: China*, „The Times of India”, 28.05.2018, http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/64358909.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst [dostęp: 30.08.2018].

⁹⁴ Zob.: M. Ali, *New „strategic partnership” against China*, BBC News, 3.09.2007, http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/6968412.stm [dostęp: 30.08.2018].

⁹⁵ Szerzej zob.: D. Darling, *Is the SCO Emerging as Eastern Counterweight to NATO?*, RealClear Defense, 30.08.2015, https://www.realcleardefense.com/articles/2015/08/31/is_the_sco_emerging_as_eastern_counterweight_to_nato_108426.html [dostęp: 30.08.2018].

kinu, w obronie wyznawanych wartości i reguł. O ile Stany Zjednoczone od czasów II wojny światowej są gwarantem bezpieczeństwa politycznego Australii, to ASEAN oraz pogłębienie relacji z Indiami są kluczem do australijskiego bezpieczeństwa ekonomicznego. W ten sposób, przy ogromnym wysiłku i determinacji, świadoma niepewności i ryzyka Australia ma szansę zrównoważyć moce, doprowadzając do porządku w regionie na korzystnych dla siebie zasadach.

Istnieją w społeczeństwie australijskim obawy, czy „Quad 2.0” był potrzebny. Odpowiedź na to pytanie wynika z innego pytania: do czego jest potrzebny nowy „Quad”? Jeśli do wysłania ostrzeżenia dla coraz bardziej asertywnych Chin, to z pewnością spełnił on już swoje zadanie, a zatem jest potrzebny czterem demokracjom. Na dzień dzisiejszy „Quad” można uważać za nieformalne, nieinstytucjonalne oraz nie posiadające nawet własnej strony internetowej porozumienie, którego sednem jest zapewnienie bezpieczeństwa morskiego na Indo-Pacyfiku, ale kluczem do jego siły jest nie tylko ASEAN, lecz także Indie.

Bez silnej współpracy i walki o większą demokratyzację w krajach Azji Południowo-Wschodniej nie będzie spoiwa łączącego Ocean Indyjski z Oceanem Spokojnym. Dla Australii jej dobrobyt i bezpieczeństwo są obecnie nierozzerwalnie związane ze stabilnością, dobrobytem oraz bezpieczeństwem sąsiadów, w tym państw ASEAN. Podobnie ma się sprawa Indii. Bez większego zaufania New Delhi do pozostałych trzech demokracji – szczególnie ważna jest tu rola polityków Australii – nie będzie rozwoju i powiększania Indo-Pacyfiku. W skrócie, bez ASEAN oraz Indii nie ma Indo-Pacyfiku, a bez Indo-Pacyfiku nie ma „Quad”. Rola Australii w „czwórce” jest bardzo ważna, ale czy uniesie ona tę presję? Canberra poważnie przeanalizowała plusy i minusy „Quad 2.0” przed rozpoczęciem rozmów z pozostałymi trzema demokracjami. Dla Australii minusem będzie pogorszenie relacji z Chinami, zaś plusem – większe bezpieczeństwo i rozwój współpracy z Indiami.

Promocja w ostatnim czasie Indo-Pacyfiku, zamiast Azji-Pacyfiku jest przejściem w światowej polityce od świata dwóch mocarstw, a więc Chin i USA oraz ich sprzymierzeńców, do świata niedemokratycznych wielkich Chin i odradzającej się Rosji oraz demokratycznych wielkich Stanów Zjednoczonych i rosnących w siłę Indii, które są tu prawdopodobnie najsłabszym ogniwem. Dzieje się tak, gdyż jeszcze nie zdecydowały one do końca, czy chcą być tylko po jednej ze stron, czy też wolą znajdować się po obu stronach w tym samym czasie. Jest to jednak temat na zupełnie inny artykuł.

Wracając do nowego otwarcia „Quad” i sensowności jego istnienia dla Canberry, pomimo różnic dzielących rządy Australii, Indii, Japonii i Stanów Zjednoczonych, wszystkie cztery demokracje rozumiały, że silny „Quad” jest im potrzebny w tym regionie, aby bronić wartości i ustalonych reguł świata w którym się znajdują. Zanim jednak współpraca „czwórki” będzie modelowa potrzeba wielu konsultacji, współpracy gospodarczej, ścisłej wzajemnej wymiany informacji oraz tysięcy godzin wojskowych ćwiczeń, które dadzą jeszcze

mocniejsze fundamenty wzajemnego zaufania. W ten sposób dzięki „Quad” interesy Australii w dziedzinie gospodarki oraz bezpieczeństwa stają się zbieżne.

Quad–Australia. New opening

Ten years after the collapse of the first version of the Quadrilateral Security Dialogue (QSD), the new „Quad” is growing, with the participation of the same countries: Australia, India, Japan and the United States. Why after the fall of the idea did they return to this platform again? The answer seems to be obvious, not only for those who wanted to maintain the „Quad” but also for those who did not treat it as a priority. The growing strength and assertiveness of China convinced these four states to launch the new „Quad”. For Australia, the key factor for the effectiveness of the new Quadrilateral Security Dialogue will be to deepen mutual cooperation with special emphasis on India, as well as to convince ASEAN countries to the idea of the Indo-Pacific. Only in this way „Quad” would guarantee security in the region, as much as to create an alternative to the China’s Belt and Road project. It is Australian chance to balance the power, through bringing order to the region, on principles that are favorable for itself.

Key words: Quad, Australia, Japan, India, United States, USA, China, Security, Defense, Army, Indo-Pacific, ASEAN, Canberra

Quad–Australia. Nowe otwarcie

Dziesięć lat po upadku pierwszej wersji Czterostronnego Dialogu Bezpieczeństwa, rozwija się nowy „Quad” z udziałem tych samych państw: Australii, Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Indii. Dlaczego powrócono do tej idei raz jeszcze? Odpowiedź wydaje się oczywista nie tylko dla tych, którzy chcieli utrzymania dialogu, ale także dla wszystkich, którzy nie traktowali go priorytetowo. Rosnąca siła i asertywność Chin przekonała „czwórkę” do ponownego otwarcia „Quad”. Dla Australii kluczem do skuteczności nowego Czterostronnego Dialogu Bezpieczeństwa będzie pogłębienie wzajemnej współpracy, ze szczególnym naciskiem na Indie oraz przekonanie państw ASEAN do wizji Indo-Pacyfiku. Tylko w ten sposób „Quad” może stać się gwarantem bezpieczeństwa w regionie, jak również tworzyć alternatywę dla chińskiego projektu Pasa i Szlaku. To szansa Australii na korzystne zrównoważenie sił przez doprowadzenie do porządku w regionie, na korzystnych dla siebie warunkach.

Słowa kluczowe: Quad, Australia, Japonia, Indie, Stany Zjednoczone, USA, Chiny Bezpieczeństwo, Obrona, Wojsko, Indo-Pacyfik, ASEAN, Canberra

